

D E K R E T

z dnia 18 lipca 1945 r.

o pomocy i zasiłkach dla rodzin żołnierzy Wojska Polskiego oraz zdemobilizowanych żołnierzy.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Rozdział I.**Pomoc i zasiłki dla rodzin żołnierzy Wojska Polskiego.**

Art. 1. Prawo do pomocy i zasiłków służy członkom rodzin żołnierzy pełniących służbę wojskową niezawodowo, a w czasie wojny lub mobilizacji i zawodowo.

Art. 2. § 1. Za członków rodziny żołnierza uprawnionych do pomocy i zasiłków uważa się:

- a) małżonka,
- b) osobę, nie będącą małżonkiem, a żyjącą we wspólności małżeńskiej,
- c) dzieci ślubne, uprawnione, uznane, przysposobione oraz nieslubne, których ojcostwo zostało stwierdzone,
- d) pasierbów,
- e) w braku wymienionych pod lit. a), b), c) i d) — rodziców,

f) w braku wymienionych pod lit. a), b), c), d) i e) — rodzeństwo.

§ 2. Osoby, wymienione w § 1 lit. a) i b), mają obowiązek w ciągu miesiąca od dnia powstania uprawnienia zarejestrować się w urzędzie zatrudnienia celem otrzymania pracy. Jeżeli wysokość zaofiarowanego wynagrodzenia jest co najmniej równa kwocie zasiłku, mają one obowiązek podjęcia pracy, w przeciwnym razie tracą prawo do zasiłku.

§ 3. Od obowiązku, wymienionego w § 2, zwolniona jest żona, która ma na swoim utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do lat 14, lub członka rodziny wymagającego opieki spośród osób wymienionych w § 1.

Art. 3. Prawo do pomocy i zasiłków służy członkom rodziny żołnierza zamieszkałym w kraju i jeżeli bezpośrednio przed odejściem żołnierza do służby wojskowej był ich był zależny od dochodów jego pracy najemnej lub samodzielnej pracy zarobkowej; w tym ostatnim przypadku o tyle, o ile nastąpiła utrata lub znaczne zmniejszenie dochodu wskutek odejścia żołnierza do służby wojskowej lub okoliczności wynikłych podczas pełnienia tej służby.

Art. 4. § 1. Prawo do pomocy i zasiłków nie służy członkom rodziny żołnierza:

- a) żyjącym w czasie jego powołania do służby wojskowej we wspólnym gospodarstwie, jeżeli jeden z członków tej rodziny otrzymał odroczenie służby wojskowej, jako jedyny jej żywiciel,
- b) wymienionym w art. 2 lit. c), d) i f), jeżeli ukończyli 18 lat życia, chyba że udowodnią, iż uczęszczają do zakładu naukowego lub pobierają naukę w zawodzie praktycznym, a nie otrzymują wynagrodzenia wystarczającego na utrzymanie. W tych przypadkach prawo do pomocy i zasiłków służy im do chwili ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do dnia, w którym ukończą 24 rok życia.
- c) wymienionym w art. 2 § 1 lit. e), jeżeli nie ukończyli, 60 roku życia.

§ 2. Prawo do pomocy i zasiłków służy członkom rodziny mimo istnienie warunków, uzasadniających w myśl postanowień paragrafu poprzedniego wyłączenie tego prawa, jeżeli udowodnią urzędowym świadectwem lekarskim, że są niezdolni do pracy zarobkowej.

Art. 5. Rodzina, której więcej niż jeden członek odbywa służbę wojskową, uzasadniającą prawo do pomocy i zasiłków, jest uprawniona do pomocy i zasiłku tylko za jedną osobę.

Art. 6. Członkowie rodziny żołnierza, którzy nie ukończyli 18 roku życia, bądź przekroczyli 60 rok życia, oraz niezdolni czasowo lub trwale do pracy zarobkowej, mają prawo w okresie reorganizacji wyżywienia do przydziałów, przewidzianych dla rodzin pracowników państwowych.

Art. 7. Na wniosek Naczelnego Dowódcy Wojska Polskiego lub Ministra Obrony Narodowej może Rada Ministrów przyznać rodzinom żołnierzy szczególnie zasłużonych spośród wymienionych w art. 1 jednorazowy zasiłek specjalny.

Art. 8. § 1. Członkowie rodzin żołnierzy, wymienionych w art. 1, uprawnieni do pomocy i zasiłków, mają pierwszeństwo do umieszczania swych dzieci w żłobkach, dziecińcach i przedszkolach, utrzymywanych z funduszy publicznych oraz do bezpłatnej pomocy lekarskiej. Pomocy tej udzielają na koszt Państwa ubezpieczalnie społeczne albo zakontraktowani w tym celu lekarze cywilni lub prywatne zakłady lecznicze.

§ 2. Członkom tych rodzin przysługuje prawo pierwszeństwa przy równych kwalifikacjach w przyjmowaniu do pracy, zakładów leczniczych, zakładów naukowych, w otrzymywaniu stypendiów, koncesji i przydziałów mieszkaniowych.

Art. 9. Niezawiniony przez żołnierza pobyt w niewoli uprawnia jego rodzinę do pomocy i zasiłków przez czas pobytu w niewoli.

Uprawnienie to ustaje po upływie sześciu miesięcy od dnia, ustalonego rozporządzeniem Ministra Administracji Publicznej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 10. § 1. Prawo członków rodziny żołnierza do pomocy i zasiłków powstaje z dniem zgłoszenia się żołnierza do czynnej służby wojskowej.

§ 2. W przypadku zmiany warunków, powodujących zmianę wysokości zasiłku, przysługuje nowy wymiar tegoż od dnia, w którym warunki uległy zmianie.

Art. 11. W wypadku gdy osoby, uprawnione do pomocy (art. 1—4), nie będą mogły wykonać pilnych robót przy uprawie roli i zbioru plonów z powodu braku sprzężaju, narzędzi lub ludzkiej siły roboczej, zarząd gminy nakaze udzielenie im bezpłatnej pomocy w drodze świadczeń rzeczowych i osobistych.

Art. 12. Prawo do pomocy i zasiłków gaśnie z dniem następującym po dniu:

- a) zwolnienia żołnierza ze służby wojskowej,
- b) opuszczenia przez żołnierza swej jednostki wojskowej w zamiarze trwałego uchylania się od służby,
- c) śmierci osoby uprawnionej do pomocy i zasiłków,
- d) ustania warunków uzasadniających uprawnienie do pomocy i zasiłków,
- e) zawinionego dostania się żołnierza do niewoli,
- f) opuszczenia przez osobę uprawnioną do pomocy i zasiłków granic Państwa Polskiego,
- g) skazania osoby uprawnionej do pomocy i zasiłków prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności powyżej sześciu miesięcy bez zawieszenia wykonania kary,
- h) skazania żołnierza prawomocnym wyrokiem na dodatkową karę utraty praw publicznych.

Art. 13. Nie wypłaca się zasiłków za okres pozbawienia żołnierza wolności prawomocnym wyrokiem sądowym lub odbywania przez niego służby w oddziale karnym.

Rozdział II.

Pomoc i zasiłki dla zdemobilizowanych żołnierzy.

Art. 14. § 1. Prawo do pomocy i zasiłków służy żołnierzom zdemobilizowanym w ciągu sześciu miesięcy od dnia zwolnienia z wojska, chyba że przed upływem tego okresu uzyskali pracę zarobkową, przynoszącą dochód wyższy od kwoty przysługującego zasiłku.

§ 2. Żołnierzem w rozumieniu § 1 jest również uczestnik walki orężnej o niepodległość Polski — walki podziemnej lub partyzanckiej w organizacjach antyfaszystowskich przeciwko Niemcom lub ich sprzymierzeńcom po dniu

1 września 1939 r. z tym, że prawo do pomocy i zasiłków służy mu od dnia rozwiązania organizacji lub uwolnienia go spod władzy nieprzyjaciela.

Art. 15. § 1. Prawo do pomocy i zasiłków nie służy żołnierzom, skazanym na dodatkową karę utraty praw publicznych oraz zdegradowanym na mocy prawomocnego wyroku.

§ 2. Powracający z niewoli mają obowiązek wykazania, że pobyt ich w niewoli był niezawiniony.

Art. 16. Spośród uprawnionych mają pierwszeństwo odznaczeni.

Art. 17. § 1. Uprawnieni mają pierwszeństwo w przyjmowaniu do zakładów naukowych i prawo do uzyskania stypendiów, bezpłatnego pomieszczenia i pomocy naukowej.

§ 2. Ponadto uprawnieni mają prawo do bezpłatnej pomocy lekarskiej w zakładach państwowych, samorządowych i ubezpieczalniach społecznych; pierwszeństwo przy równych kwalifikacjach w otrzymywaniu koncesji, a nadto w otrzymywaniu przydziałów mieszkaniowych, a do czasu utrzymania reglamentacji wyżywienia — prawo do przydziałów, przysługujących pracownikom państwowym.

§ 3. Uprawnieni — rolnicy mają pierwszeństwo w uzyskaniu przydziału gospodarstw wiejskich na zasadach dekretu o reformie rolnej.

Art. 18. § 1. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przyznać zasłużonym byłym żołnierzom jednorazowy zasiłek specjalny.

§ 2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Skarbu może przyznać uprawnionym w wypadkach ubóstwa i w innych szczególnych okolicznościach czasowy zasiłek dodatkowy.

§ 3. Na wniosek rodziny, pozostałej po zmarłym byłym żołnierzu, lub gminy może władza administracji ogólnej i instancji zarządczej pochowanie go na koszt Skarbu Państwa.

Art. 19. Prawo do pomocy i zasiłków gaśnie z dniem następującym po dniu:

- a) śmierci osoby uprawnionej,
- b) opuszczenia przez osobę uprawnioną granic Państwa Polskiego,
- c) skazania osoby uprawnionej prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności powyżej sześciu miesięcy bez zawieszenia jej wykonania.

Rozdział III.

Przepisy wspólne.

Art. 20. Obowiązek udzielania pomocy i zasiłków ciąży na Państwie i gminach.

Art. 21. § 1. Władzami powołanymi do orzekania w sprawach pomocy i zasiłków są zarządy gmin, właściwe ze względu na miejsce zamieszkania uprawnionych osób.

§ 2. Minister Administracji Publicznej w porozumieniu z Ministrami: Obrony Narodowej, Pracy i Opieki Społecznej oraz Skarbu określi w drodze rozporządzenia tryb postępowania co do orzekania o prawie do pomocy i zasiłków, wysokość norm dziennych zasiłku, termin jego wypłaty, sposób asygnowania wypłat, prowadzenia wykazów zasiłków przyznanych, wstrzymywania wypłat i orzekania o obowiązku zwrotu nienależnie pobranych zasiłków.

§ 3. Minister Administracji Publicznej może w drodze rozporządzenia poruczyć wykonanie czynności zarządów gmin w zakresie wykonania niniejszego dekretu w całości lub w części władzom administracji ogólnej.

Art. 22. § 1. Prawo do zasiłków należy zgłosić w zarządzie gminy, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do zasiłku.

§ 2. Prawo do pomocy może zgłosić osoba uprawniona, jej przedstawiciel ustawowy albo żołnierz, którego rodzina jest uprawniona do zasiłku.

§ 3. Zgłoszenie o zasiłek, wniesione później aniżeli w ciągu sześciu miesięcy po dniu powstania prawa do zasiłku, nie podlega rozpatrzeniu.

W wypadkach siły wyższej termin ten liczy się od dnia ustania przeszkody.

Art. 23. Zasiłki wypłacane są ze Skarbu Państwa w normach dziennych i płatne są z dołu.

Art. 24. Nie wypłaca się zasiłków niepodjętych przez osobę uprawnioną w ciągu sześciu miesięcy, licząc od dnia zawiadomienia jej o przyznaniu zasiłku. Przepis ten nie dotyczy wypadków siły wyższej.

Art. 25. Prawo do pomocy i zasiłków jest niezbywalne i nie podlega egzekucji.

Art. 26. Zasiłki pobrane wbrew przepisom dekretu niniejszego podlegają zwrotowi. Do zasiłków pobranych świadomie wbrew przepisom dolicza się odsetki prawne od dnia pobrania do dnia zwrotu. Przymusowe ściągnięcie tych zasiłków następuje w trybie, przewidzianym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych.

Art. 27. § 1. Osoby, które w celu uzyskania dla siebie lub kogokolwiek pomocy lub zasiłków, wynikających z niniejszego dekretu, świadomie podają nieprawdziwe fakty, albo zatają okoliczności, powodujące wygaśnięcie prawa do pomocy i zasiłków lub ich wstrzymanie, — oprócz odpowiedzialności karnej — tracą prawo do pomocy i zasiłków.

§ 2. Jeżeli czynów tych dopuścił się żołnierz, prawo do pomocy i zasiłków tracą wszyscy członkowie jego rodziny.

Art. 28. Gmina solidarnie z osobami, które nieprawie pobrały zasiłek, jest odpowiedzialna za straty Skarbu Państwa, wynikłe z powodu

świadomego zawinienia lub oczywistego niedbalstwa zarządu gminnego. Gmina ma prawo regresu do osób, z winy których wynikły straty Skarbu Państwa.

Rozdział IV.

Przepisy końcowe.

Art. 29. Z dniem wejścia w życie dekretu niniejszego tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy prawne, dotyczące przedmiotów, unormowanych niniejszym dekretem.

Art. 30. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrom: Administracji Publicznej, Obrony Narodowej, Pracy i Opieki Społecznej, Zdrowia, Oświaty, Aproprowizacji i Handlu oraz Skarbu, każdemu w zakresie jego działania.

Art. 31. Dekret niniejszy wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:
Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Administracji Publicznej:

Władysław Kiernik

Minister Obrony Narodowej:

Michał Żymierski

Marszałek Polski

Minister Pracy i Opieki Społecznej:

Jan Stańczyk

Minister Zdrowia:

Franciszek Litwin

Minister Oświaty:

Czesław Wycech

Minister Aproprowizacji i Handlu:

Jerzy Sztachelski

Minister Skarbu:

Konstanty Dąbrowski